

Nr 222.

Av herr **Nilsson, Petrus, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arv m. m.*

I proposition nr 17 med förslag till lag om arv m. m. föreslår Kungl. Maj:t vittgående förändringar i nu gällande arvslagstiftning.

Bl. a. har beträffande släktarvsrätten den begränsningen införts, att bland skyldemän i sidled kusiner uteslutas från arvsrätt. Häremot kunna starka skäl anföras. I propositionen förutsattes visserligen, att samhörigheten mellan kusiner ej är särskilt stor, men det torde härvidlag föreligga stora skillaktigheter inom olika samhällsgrupper. På landsbygden, och särskilt bland jordbrukarbefolkningen, torde sålunda slätkänslan vara betydligt starkare än inom andra samhällslager. En av ledamöterna i lagrådet har till den statistiska utredning, som anförts till stöd för kusiners uteslutande från arvsrätt, efter närmare granskning av det statistiska materialet, funnit det antagandet ligga nära till hands, att släktbandet kusiner emellan ännu kvarstår med tämligen oförminskad kraft inom de samhällsskikt, varest den huvudsakliga tillgången vid arvsfallen utgöres av släktegendom, särskilt mindre jordbruksegendomar. Detta antagande bestyrkes av erfarenheten. Inom stora delar av landet och vidsträckta befolkningslager anses till och med sysslingars arvsrätt fullt motiverad, en uppfattning som vi finna naturlig och berättigad. I varje fall böra, enligt vår mening, kusiner ovillkorligen bibehållas vid arvsrätt.

De nya bestämmelser om makes arvsrätt m. m., som föreslås i 2 kap. av förslaget till lag om arv, kunna vi icke finna vare sig behöfliga eller väl avvägda. Dels skulle de leda till ett övervakningssystem, som vid tillämpningen ofta komme att verka olidligt, dels synas de medgiva alltför stora förmåner för barnlös make. Dessutom faller det sig svårt att bedöma verkningarna av dessa nya rättsregler, så länge det icke är känt, vad ett blivande förslag till testamentsrättens reglering kan komma att innehålla, då bestämmelserna genom testamentsrätten kunna i väsentlig grad modifieras. Om testamentsrätten innehåller förslaget ingenting utöver laglottsreglerna. Skall ändring vidtagas i de så sent som 1920 införda bestämmelserna om makes arvsrätt, torde dylik ändring böra tagas i övervägande först i samband med den väntade omarbetningen av testamentsrätten.

Vad i kap. 5 föreslås därom, att arv, då arvinge saknas, skall tillfalla en fond, benämnd allmänna arvsfonden, finna vi av flera skäl omöjligt att biträda. De principer, varpå stadgandena om arvsfonden uppbyggts, äro ägnade att väcka starka betänkligheter. En omständighet, som därvid särskilt bör

uppmärksammas, är, att hopsamlat kapital genom arvsfonden skulle komma att användas till löpande utgifter, varemot avgörande invändningar torde kunna göras ur allmän ekonomisk synpunkt, då härigenom kapital skulle undandragas produktionen för att direkt tjäna konsumtionsändamål. Arvsfonden skulle faktiskt enligt föreslagna stadganden bliva en institution för systematisk kapitalförstöring. Att på förslaget sätt använda hopbragta medel till barnavårdsändamål kan för övrigt icke heller sägas vara motiverat av någon särskild omständighet. Denna erinran föranledes ej av någon önskan att förhindra, att nödiga medel anslås till barnuppfostran och barnavård, utan avser endast att betona, att skäl icke föreligga för att dylika medel anskaffas på denna väg. Givetvis kommer emellertid frågan om bildandet av en arvsfond i ett delvis nytt läge, därest enligt vårt förslag kusiner bibehållas vid sin arvsrätt.

Hur de medel, som kunna väntas inflyta på grund av de nya arvsrättsreglerna, skola användas, bör underkastas särskild utredning, innan beslut därom fattas. Därvid synes bl. a. böra komma under överbäggande, huruvida staten tillfallande arvsmedel till förebyggande av kapitalanhopning i statens hand böra användas till avbetalning på statsskulden eller liknande ändamål. Denna utredning synes böra ställas i samband med prövning av frågan om lämpligheten av att arvsskatten tages i anspråk för kapitalbildningsändamål i stället för att som nu sker användas för löpande utgifter.

Slutligen kunna vi icke underlåta att erinra, att varje närmare utredning angående de föreslagna nya arvsrättsreglernas sannolika verkningar i fråga om utländska arv saknas. Det synes bl. a. vara att befara, att beloppen av arv till Sverige efter svenska emigranter skulle avsevärt minskas, då det icke torde kunna med säkerhet påräknas, att främmande stater skulle låta arv öfvergå till Sverige i de fall, då en statlig arvsfond och icke anhöriga till de avlidna komme att stå såsom mottagare. Särskilt i fråga om Förenta staterna torde denna synpunkt icke böra fränkännas betydelse.

Då de erinringar vi framställt mot propositionen äro av så starkt ingripande betydelse, att propositionen knappast torde kunna av riksdagen i enlighet med dessa omarbetas, få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen med avslag å propositionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter omarbetande av det föreliggande förslaget till lag om arv m. m. i överensstämmelse med här angivna riktlinjer för riksdagen framlägga nytt förslag i ämnet i samband med förslag till revision av testamentsrätten.

Stockholm den 28 januari 1928.

Petrus Nilsson.

Anders Elisson.

Alexander Nilsson.

C. A. Reuterskiöld.

K. G. Westman.

Per Andersson.

L. G. Bodin.